

ΑΤΤΙΚΟΣ ΦΑΚΟΣ

ΣΚΑΛΑΘΥΡΜΑ

AΝ χρίνη τις ἔκ τῶν προπαρασκευῶν παντὸς οἰ-
κούρη, τῶν μετοικεσιῶν, τοῦ ἀνοίγματος τῶν
Λυκείων, τῶν δικαστηρίων, τοῦ Ἀρσακείου καὶ
τοῦ Πανεπιστημίου φένεται ὅτι τὸ ἔτος ἀρχεται οὐχὶ
ἀπὸ 1^{ης} Ἰανουαρίου ὡς θέλουν οἱ καλανδαρισταὶ καὶ οἱ
ἄγιοι πατέρες ἀλλ᾽ ἀπὸ 1^{ης} Φεβρίου. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς μά-
λιστα ταύτης τίθενται καὶ τὰ ἡμερολόγια εἰς τὰ πιεστή-
ρια ἔτοιμα νὰ προλέγωσι τὸ μέλλον εἰς τοὺς περιέργους,
τοὺς γαμβρούς εἰς τὰς κορασίδας, τὰς βροχὰς εἰς τοὺς
σταφιδεμπόρους, τὰς ἐπιστρατείας εἰς τὸν φορολογούμε-
νον λαόν, τοὺς συμπεθέρους εἰς τοὺς ὄρθοδόξους βασιλεῖς,
τὰς μόδας εἰς τὰς κυρίας καὶ τοὺς κομήτας εἰς τοὺς χά-
σκοντας πρὸ τοῦ ἀττικοῦ ὄριζοντος.

*

Ο ἀττικὸς μάλιστα ὄριζων εἶναι τόσῳ διαυγής, ὥστε
ἔχει μὲ τὴν γαστέρα πλήρη καὶ τὸ βαλάντιον ἀργυρόη-
χον ἥ καὶ ἔνει τούτων ἀτενίσης πρὸς αὐτὸν χάσκων δύ-
νασαι νὰ ἴδης ὅλα τὰ συμβησόμενα κατὰ τὸ προσεχὲς
ἔτος, παραδείγματος χάριν τὸ 1889 καὶ εἰς τοὺς ἀστέ-
ρας νάναγνώσης τὸ μέλλον. Ο ἀστήρ μάλιστα τῆς Ἐλ-
λάδος εἶναι τόσον στερεότυπος ὥστε ὅμοιάζει τὰς ἐν Λει-
ψίᾳ ἐκδόσεις τῶν ἀρχαίων συγγραφέων. Πάλαι πολιτι-
καὶ, μαχαίριαὶ καὶ κουμπουριαὶ, ληστεῖαι καὶ φορολο-
γικὰ νομοσχέδια, λαθρεμπόρια, γάμοι καὶ διαζύγια, ἐστιν
ὅτε ἐπιστρατεῖαι καὶ βασιλικαὶ ἑορταὶ, δίκαιαι καὶ καρα-
τομήσεις, ἵδου τὸ μέλλον καὶ ὁ ἀστήρ τῆς Ἐλλάδος.

Ἐν ἔτος εἶναι μία δυτίς, ἥτις αὐλακόνει τὸ ώραῖον πρόσωπον πάσης κόρης σκεπτομένης περὶ μέλλοντος καὶ καθιστᾶ ἀυτὴν ἐμβριθεστέραν καὶ σοβαράν. Ἀν μεταφέρωμεν τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς τὰ ἔθνη βλέπουμεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ παρέρχηται εἰς χρόνος ἄνευ προόδου καὶ ὡφελείας· ἀλλως ἡ δεσπόζουσα θεότης εἶναι ἡ μωρία.

*

Ἐορταί, ἑορταὶ καὶ πάλιν ἑορταί. Ὁ Βασιλεὺς διασκεδάζει ἥθελεν εἰπεῖ διάτοπον Ούγκω. Ἄλλα τὸν διώσαντικὸν αὐτὸν ποιητὴν μὴ τὸν πιστεύετε, διότι παρὰ πολὺ τὸ ἔρριψεν εἰς τὸ ψεῦδος. Κακαὶ τινες μάλιστα γλῶσσαι λέγουν ὅτι διάτοπον αὐτὸς ἐδολοφόνησεν ώς συγγραφεὺς τὴν ὑφῆλιον, διότι ἔδωκε τόσον θάρρος καὶ ἐπαίνους εἰς τὸν συρφετὸν καὶ εἰς τὸν ὅχλον μὲ τὰς ἀλλοκότους ἴδεας του, ὃστε πᾶς ἀνόητος ἀναγινώσκων τὸν Ούγκω δύναται νὰ πιστεύσῃ ὅτι διάτοπον οἰνόφλυξ, διάτοπης καὶ διάτοπης ἔχει τὰ εὐγενέστερα τῶν αἰσθημάτων, δὲ εὐμαθής, εὐπαίδευτος καὶ καλοαναθρεμμένος ἀνθρώπως εἶναι κτῆνος καὶ θηρίον· ἐνῷ τὸ ἐναντίον μᾶς λέγει διάτοπος Πλούταρχος. Ἐκολάκευσε, βλέπετε, τὸν λαὸν ως εἰς ἐπρόκειτο γὰρ ἐκλεχθῆ δήμαρχος ἡ βουλευτὴς εὐρείας περιφερείας. Ἐν τούτοις ἔσχε καὶ αὐτὸς τὰς ὡφελείας του. Οἱ χριστινοὶ δὲν τοῦ ἐπεργονού χρήματα ὅταν τὸν ἐπήγανναν καροτσάδα καὶ τὸ σῶμά του κατετέθη εἰς τὸ Πάνθεον τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ ἥρωος Γραβιᾶ, τοῦ κλέπτη Ἀγιάννη, παντὸς γυναίου, τοῦ ληστάρχου Ἐρνάνη, τοῦ ὑπηρέτου Ρουΐ-βλάξ, τῆς φαρμακευτρίας Λουκρητίας καὶ τῆς ἐξαγνισθείσης ἡθοποιοῦ Θίσθης. Ὁ ἀττικὸς οὐρανὸς ἐν τούτοις βοηθεῖ τοὺς ἐνετικοὺς φανούς, ἡ Ἀκρόπολις φωτίζεται, τὰ ἡλεκτρικὰ φῶτα ἀμιλλῶνται πρὸς τὴν σελήνην, οἱ δημοκρατικοὶ μετατρέπονται εἰς βασιλικοὺς καὶ πρῶτος δήμαρχος δίδει τὸ παράδειγμα. Ξένοι ἔρχονται εἰς τὸν τόπον μᾶς, οἱ ξενοδόχοι σώζονται ἀπὸ βε-

βαίας πτωχεύσεις, λαθροχειρίαι γίνονται εἰς τὰς χρηματικὰς πιστώσεις τῶν ἑορτῶν, οὕτως ὡστε οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι πληρώνουσι τὰ ἴδιωτικά των χρέη καὶ εἰς ὅλα αὐτὰ τις πταιεῖ; ἡ Δημοκρατία, ἡ Μοναρχία, ὁ λαὸς ἡ χρυσοκανθαρικὴ ἀριστοκρατία; (noblesse d'argent).

— Κανεὶς, κανεὶς, φίλε μου· διότι πρέπει καὶ κἄποτε νὰ διασκεδάζωμεν καὶ μόνον υπ' αὐτὴν τὴν ἔποψιν συγχωροῦνται αἱ ἀνοησίαι αὐται... *

'Ιδοὺ τὸ θέατρον τοῦ κ. Συγγροῦ ἐγκαίνιαζόμενον ὑπὸ τοῦ Γαλάτου Λασάλ, διότι λέγουσιν ὅτι Ἑλλην ἐργολάθος δὲν εὑρέθη ικανός. Ο Λασάλ στήνει ὑπερήφανος πρὸ τοῦ χαίνοντος ἀθηναϊκοῦ κοινοῦ τὸ τραγελαφικὸν αὐτοῦ πρόγραμμα. Ο θίασός του εἶναι καὶ δραματικὸς καὶ κωμικὸς καὶ μελοδραματικὸς τῆς ὀπερέτας καὶ τῆς μεγάλης ὀπερᾶς. Παριστάνεται ὑπὸ τῶν ἴδιων προσώπων ἀτινα ἔπαιξαν τὴν Mamzelle Nithousse καὶ ὁ Γουλιέλμος Τέλλος τοῦ Ροσσίνη χωρὶς τέλος, ἡ βωβὴ τῶν Πορτίκων τοῦ Ούβέρ, τόσον πενιχρὰ ώς νὰ ἔσουσθε θησαν καὶ αὐτὰ ὄργανα τῆς ὀρχήστρας καὶ ὅλα τὰ πρόσωπα τοῦ θιάσου, καὶ αὐτὴ ἡ δημοσιογραφία, ἥτις ἐπικρίνει ὅλα καὶ μόνος ὁ Λασάλ γελᾷ, θησαυρίζει καὶ φεύγει ώς μεθυσμένος σαλτιπάγκος.

*

Καὶ ἀπὸ τοῦ Γαλλικοῦ θεάτρου μεταβῶμεν εἰς τὸ χειμερινὸν ἑλληνικόν.

— Πῶς; εἴχομεν τὸ 1888 καὶ χειμερινὸν ἑλληνικόν;

— Βέβαια δὲν τὸ ἡξεύρετε; ἔχει αἱ παραστάσεις ἐγίνοντα ἀλλὰ Κωστάκη μὲν ξύλο καὶ μπαστουνιάτις, μὲ γέλοια καὶ ἀθυροστομίατις. Καὶ κάπου κάπου ἐπεφταν καὶ μερικαῖς κουμπουριαῖς σχισμώς ἀπὸ τὴν παντομίμα τοῦ Μάρκου Βότσαρη ἢ τοῦ τρομεροῦ ἀρχιληγτοῦ Θανασάκη... ἔχει ἔβλεπεις καὶ τὰ βάσανα σχισμένα τῆς Γενοβέφας ἀλλὰ τῆς Ροζοῦς καὶ....

- Καλὲ μήπως ἐννοεῖς τὴν Βουλὴν;
 — Μάλιστα· ὅμως περὶ αὐτῆς γίνεται σκέψις.

*

Ἡ Βουλὴ ὅμως ἔκλεισε διότι ἔφθασε τὸ Πάσχα καὶ οἱ βουλευταὶ μας ἀφίνοντες κατὰ μέρος τὰς ῥάβδους καὶ τὰς πιστόλας των ἀπέργονται εἰς τὰς ἑστίας των ὡς τροπαιοῦχοι Μακκαβαῖοι διὰ νὰ φάγωσι τὸ Πάσχα. Ὁ Χριστὸς λοιπὸν ἦλθε φέρων δι' αὐτοὺς τὴν εἰρήνην, ἀν καὶ δ Θεανθρωπος αὐτὸς ἴσχυρίσθη ὅτι ἦλθε φέρων εἰς τὸν κόσμον τὴν μάχαιραν. Καὶ τὸν λόγον τοῦτον τοῦ Θεανθρώπου ἀποδεικνύουσιν — ἂν ἀφήσωμεν κατὰ μέρος τοὺς ἐν τῇ ἔκκλησιαστικῇ ἴστορίᾳ ἐν ὄνόματι τῆς θρησκείας ἀναγραφομένους φόνους — τὰ κατ' ἔτος σφαζόμενα πρόσωτα ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις συκοφαντῶν τοὺς λύκους ὄνομάζει αὐτοὺς αἷμοβόρα θηρία, ἐνῷ αὐτὸς σφαζεὶ καὶ τὸν ὅμοιον του πρὸς τὸ συμφέρον του καὶ ἐν ὄνόματι τῆς θρησκείας. "Ἐν φίλημα ἐν ὄνόματι τοῦ Χριστοῦ γεννᾷ τὸν θάνατον καὶ δύνασαι νὰ τακῆς ὡς λαμπάκης τοῦ ἐπιταφίου ἀναμημνησκόμενος τῆς γλυκύτητος τοῦ Χριστὸς ἀνέστη. Θάνατον λοιπὸν παντοῦ ἐπέφερεν δὲ ἀναστηθεὶς ἵσως διὰ νὰ καταστήσῃ λαμπροτέραν τὴν ἐκ τοῦ τάφου ζωὴν του. "Εγωὶστης καὶ αὐτὸς βλέπετε!!" Αλλὰ μήπως καὶ ἐν βλέμμα κατὰ τὴν λιτανείαν τοῦ Ἐπιταφίου, ἀκτινοθολοῦν ἐν τῷ μέσῳ τῶν λαμπάδων ὡς ἀστήρ καταπεισών ἐκ τοῦ στερεώματος δὲν δύναται νὰ σὲ ἀποτεφρώσῃ, ἢν φονεύουν οἱ κεραυνοὶ τῶν ὄμβριών; . . . . ἐν τούτοις τὸ καΐσμαν μιᾶς τραχατρούκας ἔχει πρακτικώτερον ἀποτέλεσμα ἐὰν αὕτη ἔφορμήσῃ ἐπὶ τοῦ σβέρκου σου. Ζήτω λοιπὸν ἡ πρακτικότης, χαριεστάτη ἀνχγνώστρια, διότι τὰ πάντα εἴναι πρόφασις: ἡ ιδανικότης, τὸ engagé τῆς καντρίλιας καὶ τὸ φίλημα τῆς Αναστάσεως.

*

Καὶ ἐπειδὴ ἔφθάσαμεν εἰς τὸ Πάσχα ἦλθε καὶ ἡ ἀνοι-

ζεις καὶ αἱ ἀλογοδρομίαι καὶ τῆς ἀλεποῦς τὰ παιγνίδια
έτοιμαζονται. Νεαρὸς ἀξιωματικὸς προσποιεῖται τὴν
ἀλεποῦ, ως ἐὰν ἦτον ἀνάγκη νὰ τὴν προσποιηθῇ ἀξιω-
ματικοὶ ἔφιπποι δίπτονται κατ' αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ κυνή-
γιον τοῦτο ἔλαθον μέρος καὶ τόσοι δέσποιναι καὶ δεσποι-
νίδες ἔφιπποι φέρουσαι μακρὰν οὐρὰν ως τῆς ἀλεποῦ,
δῆθεν ὅτι μόνον πρὸς τὴν οὐρὰν μιμοῦνται τὸ πονηρὸν
ζῶον. Τὸ ζήτημα λοιπὸν ἦτο ποίκι θὰ βάλῃ εἰς τὸ χέρι
τὴν ἀλεποῦ. Τὸ βέβχιον εἶναι ὅτι πολλὴ τὴν συνέλαθον,
ἀλλ' ὄλιγαι ἡκούσθησαν εἰς τὸ κατόρθωμα. Ἡ ιστορία,
βλέπετε, δὲν είναι τόσον εἰλικρινής ως πρὸς τὰ ιπποτικὰ
ἐπεισόδια· καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ποῖον; Ἀρχετὸς κονιορτὸς
καὶ ἔφοδος τῶν ἀξιωματικῶν μετὰ τὴν ἐκδρομὴν κατὰ
τῶν ζαχαροπλαστείων. Κατήντησε φαίνεται ἡ νεότης
τῶν ιπποτῶν μας, ἡ διεύθυνσις τῶν τετραχόρων, τὸ παι-
χνίδι τῆς ἀλεποῦς καὶ ἡ ἔφοδος κατὰ τῶν γλυκυσμάτων,
.....τὰ λοιπὰ είναι βάνχυσος ἐνασχόλησις καὶ ἀμαθοῦς
ἐποχῆς ἔθιμα ως λ. χ. τῆς ἐποχῆς τοῦ 1821. Ἀναγι-
νώσκει τις ὅμως εἰς τὴν ιστορίαν τῆς Ἀμερικῆς ὅτι τόσον
καλῶς ἐπιπένον τὰ τέκνα τῆς Ἀνδαλευσίας κατὰ τὴν ἐπο-
χὴν τοῦ Κολόμβου, ὥστε οἱ ιθαγενεῖς ἀγροὶ ἐπίστευον
ἐν τῇ ἀμαθείᾳ τῶν, ὅτι τὰ ἀλογα καὶ οἱ Ισπανοὶ ιππό-
ται ἦσαν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ζῶον.. Νὰ πιστεύσωμεν ὅρα γε
τὸ αὐτὸ καὶ ἡμεῖς περὶ τῶν ιπποτῶν τῆς ἀλεποῦς καὶ
δὲν εἴμεθα ἔγριοι;;

*

Ο καύσων ὅμως ἥρχισε καὶ τὸ θέρος ἐπλησίασε....
Κόνις καὶ λειψυδρία, λειψυδρία καὶ κόνις! καὶ μόνος ὁ κύ-
ριος δήμαρχος στέκει μὲ τὴν πλάστιγγα εἰς τὴν χεῖρα ζυ-
γίζων τὰς ὄκαδας τοῦ νεροῦ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἐναντίου.
Τὰ ὑπαίθρια θεάματα, οἱ ἀμανέδες καὶ τὰ σαντούρια
εἰς τὴν ἡμεροσίαν διάταξιν. Τὸ ἑλληνικὸν θέατρον ἀνα-
φαίνεται ἐν ὅλῃ του τῇ δόξῃ στήνει τὸ παράπημά του

παρά τινι πλατείῃ ἐν δμονοίᾳ, πεποιθός ὅχι εἰς τὴν ἀξίαν του καὶ τὸ σεσαθρωμένον ώς οἱ πρωταγωνισταὶ του δραματολόγιον, ἀλλ' εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ Πρωμηοῦ ὅτι κακοῦ ἐπὶ τέλους πρέπει νὰ ξεσκάσῃ κατὰ τὰς θερινὰς τῶν Ἀθηνῶν νύκτας. Ἐκεῖ λοιπὸν βλέπεις καθ' ἐκάστην τοὺς Μυλωνάδες καὶ τοὺς Μυλωνάδες καὶ πάλιν κατ' ἀπαίτησιν τοῦ κοινοῦ τοὺς Μυλωνάδες καὶ «ἐπειδὴ τὸ κοινὸν τοὺς ἐπεθύμησε» [κατὰ τὸ πρόγραμμα τῆς Διευθύνσεως] πάλιν τοὺς Μυλωνάδες καὶ ἐπειδὴ «ἀπόψε εἶναι Σάββατον καὶ θὰ συρρεύσῃ κόσμος εἰς τὸ θέατρον» δὲν εἶναι ἀνάγκη νέου δράματος, [κατὰ τὰς σκέψεις τῆς Διευθύνσεως] ὅστε πάλιν τοὺς Μυλωνάδες καὶ ἐπειδὴ οἱ ἡθοποιοὶ δὲν εἶναι ἀνθρώποι μελέτης διὰ νέα ἔργα (κατὰ τὴν ἐνδόμυχον συναίσθησιν τῆς Διευθύνσεως) πάλιν οἱ Μυλωνάδες, οὕτως ὅστε ἀναγκάζεσαι νὰ πιστεύσῃς ὅτι οἱ ἡθοποιοὶ ἔχουν εἰδικότητα διὰ νὰ ἦναι μυλωνάδες, ἢ ὅτι πρὸ τοῦ γείνουν ἡθοποιοὶ ἦσαν μυλωνάδες, ἢ ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ καταντήσουν μυλωνάδες, ὅταν τὸ κοινὸν βαρυνθῇ τοὺς Μυλωνάδες. — Φχίνεται κακοποτε ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ ὁ Περσεὺς καὶ ἡ Ἀνδρομέδα, τὸ κῆτος καὶ ἡ Ἀνδρομέδα, τὸ τέρας καὶ ὁ τερατώδης Ἀράπης, ἡ Ἀνδρομέδα καὶ τὸ κῆτος καὶ ὁ Περσεὺς καὶ ὅταν αἱ ὄχθαι τοῦ Νείλου σκοτίζονται ὅλοι σοῦ φχίνονται τέρατα καὶ κήτη. Τὰς δὲ τελευτίας παραστάσεις ἐπισφραγίζει ὁ Κουφιοκέφαλος χαρακτηρίζων διὰ τοῦ ὄνόματός του τῶν ἡθοποιῶν τὴν ἴκανότητα καὶ τοῦ κοινοῦ τὴν καλαισθησίαν....

Θετικότερος λοιπὸν εἶναι ἐκεῖνος ὅστις ἀφήνων ὅλα κύτα τρέχει εἰς τὰ Πατήσια ἢ τὰ Πευκάκια νὰ εὔρῃ ὄλιγον δρόσον καὶ..... τὴν ἐρωμένην του...

Ἄρχ γε πρωδεύσαμεν;;

¹Αθήνα, Τέρπος, 1889.

Ιω. Δ. Νικολάρας